

1. GEEF DUIDELIJKHEID, NEEM EEN DEFINITIEF BESLUIT OVER DE INVOERINGSDATUM!

De Omgevingswet biedt enorme voordelen zou oorspronkelijk ingaan 1-7-2019, is uitgesteld naar 1-1-2021, toen naar 1-1-2022 en tenslotte naar 1-7-2022. Dit uitstel was nodig, maar heeft geleid tot een afwachtende houding van de beroepspraktijk.

Deze houding is ook om een andere reden verklaarbaar. De manier van denken en werken verandert met de Omgevingswet ingrijpend. Het is een nieuw ambacht. Alles heet anders, de aanpak/manier van denken is anders en alles moet digitaal met nieuwe software. Die software is pas zeer recent operationeel geworden, niet alle gemeenten hebben de software en degenen die de software hebben, hebben deze nog maar heel beperkt gebruikt. Men kon er nog niet mee oefenen, ook omdat er nog geen voorbeelden waren om mee te oefenen. Er is momenteel een groot personeelstekort in de RO en het is heel druk door de grote woningbouwopgaven, de stikstofproblematiek, de energietransitie. De Omgevingswet komt daar bij en is wel belangrijk, maar niet zo urgent als het bouwen van woningen. Het grootste deel van de vak-gemeenschap is daarom momenteel bezig projecten voor het bereiden onder de Wro – zolang dat gaat. Ontwikkelaars proberen met man en macht hun plannen nog te realiseren onder de WRO en hebben daar hogere prijzen dan normaal voor over. Zolang er nog maar de minste onzekerheid is over de datum zal men zo lang mogelijk doorwerken onder de Wro. Dat is menselijk! Men schakelt pas echt wanneer er absolute zekerheid is over de invoeringsdatum. Neem daarom minimaal 9 maanden voor invoering een definitief besluit.

2. DOE AAN VERWACHTINGENMANAGEMENT: BIJ INVOERING IS HET NIET KLAAR

De invoering van de omgevingswet en het door iedereen moeten leren van een nieuw ambacht is een enorme operatie, die op voorhand niet te overzien is. Dat geldt ook voor alle software die hiervoor is ontwikkeld. Je weet pas of deze software goed is en wat er nog aan verbeterd moet worden, wanneer je er echt mee werkt. Ga er op voorhand van uit dat dat de klus bij invoering niet klaar is. Kies er daarom ook voor om een goede ondersteuningsorganisatie op te zetten en de invoering te richten op die aspecten die zowel belangrijk als urgent zijn: het faciliteren van ontwikkelingen via mutaties van het omgevingsplan van rechtswege – Bopa's en vergunningen. Dan kan de bouw (het doel) verder. Doe andere zaken, zoals gebiedsdekkende gemeentelijke omgevingsplannen (feitelijk een actualiseringsoperatie) later, ook qua DSO. Focus op belangrijk én urgent is en wat eerst moet: "Maak de vijver kleiner zodat het ijs dikker kan worden", zou een fries zeggen.

3. HET DSO MOET VOLDOEN AAN MINIMALE EISEN

Naar verwachting kan, met de goede focus en inzet het grootste deel van de techniek op tijd (voor 1-7-2021) klaar zijn. Dat is op zichzelf een hele prestatie, die waardering verdient. Belangrijke zaken die in die periode opgelost moeten worden zijn.

- De Plan-plankoppeling, zodat het mogelijk is bestanden uit te wisselen onafhankelijk van het softwarepakket en onafhankelijk van de ICT-omgeving van de gemeente .
- De download-service om de actuele stand van zaken qua regelingen op te halen.
- De validatieservice om besluiten gevalideerd in het DSO te zetten.

De verwachting is dat deze voorzieningen in de loop van februari 2022 beschikbaar zijn om vervolgens met echte content te worden getest. Dan pas kunnen de voorbeeldplannen voor mutaties voor bijvoorbeeld woningbouw echt in het DSO worden getest. Theoretisch zou er vanaf eind februari/begin maart met oefenen begonnen kunnen worden. Een obstakel voor de invoering van de Omgevingswet dat technisch echter nog niet is opgelost, maar wel essentieel is de zogenoemde "samenloop".

Iedere gemeente is dagelijks bezig met meerdere wijzigingen van het omgevingsplan en die wijzigingen kunnen op dezelfde onderdelen betrekking hebben, zoals op begripsbepalingen. Bedacht moet worden dat wijzigingen worden aangebracht in één en hetzelfde omgevingsplan van de gemeente. De plansoftware voorziet door de bank genomen nu niet in het soepel laten verlopen van die samenloop. Het is op dit moment een majeure bug in het systeem dat het niet mogelijk is dat gelijktijdig aan verschillende wijzigingen wordt gewerkt. Er moet nog worden gebouwd aan een voorziening die zorgt voor met name het waarborgen van een juiste juridische afstemming tussen wijzigingsbesluiten. Als er één onderdeel van het DSO en de plansoftware uitgebreid moet zijn getest, dan is het wel dit onderdeel.

4. NEEM PRAKTISCHE UITVOERINGSASPECTEN SERIEUS

Het werken met de instrumenten van de Omgevingswet is een nieuw ambacht. Daarom is steeds aangegeven dat er minimaal een half jaar echt moet worden geoefend . Er is momenteel een gebrek aan vakmensen, ook in dit werkveld. Deze zijn voor een groot deel bezig om onder de huidige wet, zo veel mogelijk urgente projecten (zoals

woningbouw) voor elkaar te krijgen. Er is daarom nog maar een heel kleine groep (zowel bij gemeenten als in het bedrijfsleven) die bekend is met het werken met de nieuwe instrumenten (mutaties omgevingsplan van rechtswege, BOPA's en omgevingsvergunningen) om ontwikkelingen mogelijk te maken. Dat kon ook niet anders omdat de meeste nieuwe gereedschappen pas recent beschikbaar zijn gekomen. De beroepspraktijk is hier positief over, maar is nog maar net gestart om deze echt te testen. Zoals aangegeven is een aantal essentiële aansluitingen om de hele keten te oefenen pas vanaf februari-maart beschikbaar (om te testen).

Dé opgave wordt om de kennis van deze kleine groep koplopers (10-20% van de beroepspraktijk – ook bij de bureaus) over te dragen aan de andere 80-90% van de beroepspraktijk, zodat deze vervolgens kunnen gaan oefenen vóór inwerkingtreding. Dat moet nog georganiseerd worden. Daar zijn voldoende tijd en prioriteit voor nodig.

Dit alles in een situatie waarin zowel bureaus als gemeenten te weinig mensen hebben om het reguliere werk uit te kunnen voeren. 6 maanden echt kunnen oefenen nadat men de basiskennis heeft opgedaan is echt noodzakelijk. Dat kan pas vanaf februari-maart.

BEANTWOORDING VRAGEN

1. De invoeringstermijn van 1 juli 2022?

Het invoeren van de Omgevingswet op 1 juli 2022 is vergelijkbaar met het gaan rijden met een auto die is opgebouwd met nieuwe techniek, zonder dat deze auto op de weg getest is en met chauffeurs waarvan het grootste deel maar 2 rijlessen heeft gehad. Het kan, maar het is niet verstandig.

Het versnelt het leerproces, maar tegen welke prijs? We voorzien een periode waarin veel fouten worden gemaakt, veel aandacht wordt gestoken in de 'techniek', initiatiefnemers gefrustreerd raken en projecten vertragen of mislukken. Deze periode zal kort (ca 6 maanden) maar wel heel hevig zijn en grote gevolgen hebben voor urgente grote projecten. Verantwoorde invoering kan naar verwachting wel op 1-1-2023.

2. Over welke onderdelen tevreden, welke vragen aandacht waar zorgen over?

Tevreden over de verandering in aanpak in het laatste anderhalf jaar, over de ontwikkeling van de maaksoftware en viewers. Zorgen over de tijd voor kennisoverdracht en echt oefenen door de hele keten, over de stabiliteit van de landelijke voorziening, plan-plan koppeling en "de samenloop".

3. Mogelijke faseringsvoorstellen – de TAM's

Zorg (ook bij invoering op 1-1-2023) voor een "nood-route" (TAM-Imro) en maak deze gemakkelijk toegankelijk. De TAM kan technisch, maar moet inhoudelijk nog uitgewerkt en getoetst worden. de TAM zou in het reguliere oefenpakket moeten komen en als instrument breed gehanteerd moeten mogen worden.

4. Aandachtspunten voor invoeringsdatum?

- Zorgen dat de basisvoorzieningen klaar en getest zijn: DSO, "de samenloop", maaksoftware, de uitwisselsoftware.
- Organisatie en voldoende tijd om de trainers te trainen en vervolgens voor kennisoverdracht en oefenen door de brede beroepspraktijk.
- Het kunnen doortesten van de software en het DSO met echte, ook complexe en/of omvangrijke, content .
- Verwachtingenmanagement waarin duidelijk is dat de klus bij invoering nog niet klaar is/kan zijn.

5. Aandachtspunten na invoeringsdatum?

Bij een dergelijke ingrijpende wijziging van een manier van denken en werken komen in de praktijk altijd uitvoeringsaspecten naar voren die vooraf niet te voorspellen zijn. Het is daarom noodzakelijk dat er een organisatie is die gedurende minimaal 2 jaar de uitvoering ondersteunt en actief onderzoekt wat beter kan en gewenste verbeteringen vanuit de praktijk proactief realiseert.